

➤ Інформаційна підтримка, створення моніторингового консалтингового центру, якій забезпечить інформацією діючих та потенційних інвесторів і т.д.

➤ Впровадження стратегічного управління, яке передбачає в першу чергу визначення бачення, концепції розвитку регіону, розробки стратегії та обґрунтування шляхів її реалізації.

Для впровадження принципів ефективної дії соціально-інституціональних механізмів розвитку потенціалу регіону можливо назвати такі напрямки:

- Трансформація регіональних вищих навчальних закладів у конкурентні освітні інституції, які забезпечують систему постійного навчання та акумулюють світовий досвід розвитку людського потенціалу регіону.

- Розробка та впровадження системи мотивації креативне-інноваційної діяльності як такого виду діяльності, що формує креативний клас як кадрову основу конкурентоспроможного регіонального суспільства.

- Просування інституту довіри на основі виховних, культурних, освітніх чи інших регіональних заходів, що дозволить суттєвим чином знизити трансакційні витрати в регіоні і забезпечити створення економічних конкурентних переваг.

УДК 331. 215. 1

Куліков Г. Т.,
д-р екон. наук,
головний науковий співробітник
проблемної науково-дослідної лабораторії
соціальних досліджень ринку праці Інституту
підготовки кадрів Державної служби зайнятості України

Забезпечення гідних заробітних плат в контексті формування нової економіки України

Актуальним питанням сьогодення є забезпечення гідного рівня життя працюючих на основі гідної заробітної плати, яка є провідним фактором мотивації ефективної трудової діяльності та соціально-економічного розвитку.

Гідна заробітна плата як самостійна категорія формує і мотивує гідну працю, виступаючи при цьому вже не в якості слідства, а її (гідної праці) першопричини. Під гідною заробітною платою розуміють не лише її відповідний рівень в номінальному і реальному обчисленні, але і належну організацію, сучасні форми і системи, культуру і справедливість формування (включаючи фонди оплати праці), нарахування, своєчасність виплати і тому подібне [1].

Гідна заробітна плата має забезпечувати: 1) можливість особистості всебічно реалізувати свій потенціал, задовольняти всі її базові потреби, втілювати в життя мрії, здійснювати плани. 2) упевненість в майбутньому, відчуття власної безпеки, спокійну, безтурботну старість; 3) вільний доступ до якісної освіти й медицини, високий рівень соціального захисту; 4) комфортне житло, своє авто; 5) можливість розважатися й подорожувати.

Необхідно сформувати набір індикаторів оцінки політики забезпечення гідних заробітних плат в контексті формування нової економіки України на усіх рівнях економіки. Найбільш значущим показником може служити вартість відтворення робочої сили (як простого, так і розширеного) в регіональному розрізі. За моїми розрахунками, гідна зарплата в регіонах України, яка забезпечувала б розширене відтворення робочої сили, має бути в межах 36 – 60 тис. грн. в місяць або 1200 – 2100 євро в місяць. Натомість середньомісячна зарплата в Україні в 2017 році – 6900 грн. або 220 євро.

Політику оплати праці слід базувати на системних підходах, принципах і стандартах. Для цього автором розроблена економічна модель забезпечення гідної заробітної плати на основі її збалансованого формування в Україні. Ця модель є комплексом заходів, які посилюють результат одного чинника діями іншого (рис. 1).

Визначальною, головною причиною макроекономічної нестабільності є неефективні екстрактивні політичні та економічні інститути. На думку директора Експертно-аналітичного центру «Оптима» Тетяни Унковської, Україна потрапила в спіраль порочного круга екстрактивних політичних інститутів, що концентрують владу в руках вузьких груп. Такі інститути дозволяють їм досить швидко вибудовувати і постійно розширювати екстрактивні економічні інститути, які, у свою чергу, сприяють концентрації фінансової потуги в руках цих груп за рахунок використання ресурсів усього суспільства, і подальшому посиленню їх політичної влади, тобто ще більшому закріпленню екстрактивних політичних інститутів [2, с. 3]. Щоб модель розвитку економіки і всього суспільства якісно змінилася на позитивну, **необхідно вийти з порочного кола й змінити екстрактивні політичні інститути на інклюзивні.**

Найслабша ланка економічного зростання – **інновації та інвестиції.** Нова економіка вимагає від суб'єктів господарювання постійних інновацій і безперервного підвищення кваліфікації працівників.

Україна неприваблива для іноземних інвесторів через корупцію й незахищеність прав власності. Нові знання й інновації поширюються в економіці у вигляді зростаючих зарплат і прибутків. Підтримувати високий рівень зарплат можна тільки постійними інноваціями, які вважаються центральною рушійною силою. Доводиться констатувати, що інноваційна діяльність в Україні послабла. Так, обсяг реалізованої інноваційної продукції в загальному обсязі реалізації промислової продукції знизився з 6,5% у 2010 р. до 1,4% у 2016-му.

Основний акцент українських політиків і економістів робиться на залученні іноземних інвестицій. Але основним ресурсом навіть в найбільш

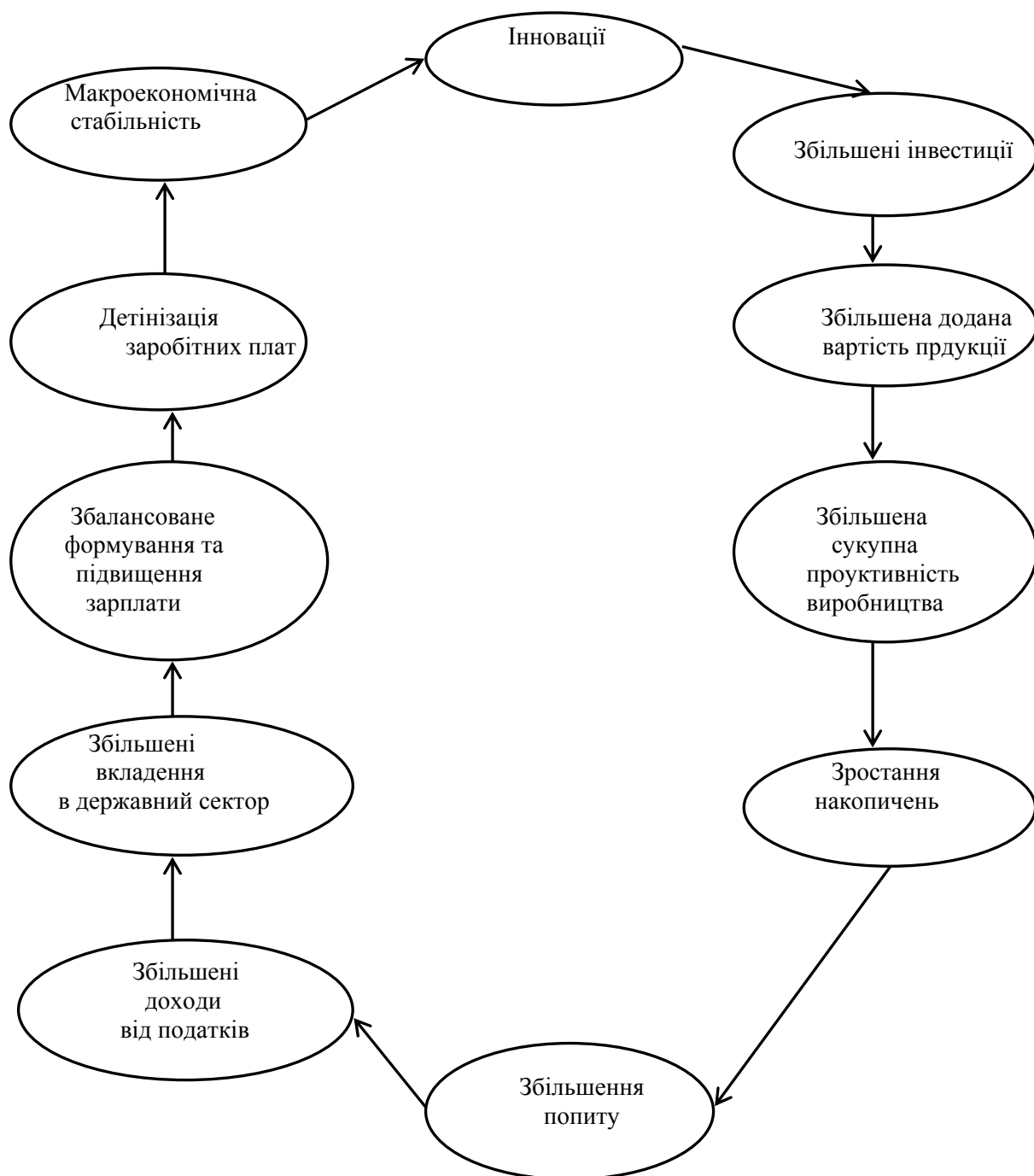

Рис. 1. Економічна модель забезпечення гідної заробітної плати на основі її збалансованого формування.

Джерело: розроблено автором.

країнах є внутрішні заощадження населення, якщо змусити їх працювати. Для забезпечення зростання внутрішніх інвестицій велике значення має підвищення

платоспроможності населення, зниження ставки кредитування реального сектора економіки.

Важливе значення в забезпеченні гідної заробітної плати має збільшення доданої вартості продукції. За твердженням відомого норвезького економіста Ерика Райнерта, історія людства знає тільки одну успішну формулу, що дає можливість розірвати порочне коло низької продуктивності й низької купівельної спроможності та підняти в країні середній достаток. Ця формула проста: ввести на ринок праці сектор певного мінімального розміру зі зростаючою віддачею [3, с. 320].

Головним джерелом забезпечення гідної заробітної плати є зростання продуктивності праці, капіталу та інших ресурсів. У тривалому періоді сукупна продуктивність залежить в основному від двох чинників: науково-технічного прогресу і структурних змін. Кожному технологічному устрою відповідає своя структура економіки і свій рівень оплати праці. В порівнянні з індустріальною нова економіка потребує більшої кількості високоосвічених працівників, зайнятих на високооплачуваних робочих місцях.

Гідні заробітні плати можна забезпечити також шляхом **оптимізації співвідношень між заробітною платою і прибутком**. Спостерігається тенденція зниження частки оплати праці у валовій доданій вартості й тенденція підвищення в ній частки прибутку. Так, частка оплати праці знизилася з 54,3% у 2010 р. до 43,2% в 2016 р. (на 11,1%), а валовий прибуток і змішаний дохід збільшилися за той самий період з 45,4% до 56,5% (також на 11,1%). Вирішувати питання про співвідношення заробітної плати і прибутку доцільно на рівні підприємства і лише на договірній основі на принципах соціального партнерства.

Забезпечення гідних заробітних плат в контексті формування нової економіки України має стати пріоритетним напрямом державної соціальної та економічної політики. Це дуже важливо для вирішення проблем у соціально-трудовій сфері, досягненні сталого соціально-економічного розвитку та посилення соціальної відповідальності бізнесу.

Література

1. Волгин Н.А. Достойная оплата труда как условие и следствие достойного труда в инновационной экономике [Электронный ресурс]. – URL : http://igpr.ru/library/volgin_na_dostojnaja_oplata_truda_kak_uslovie_i_sledstvie_dostojnogo_truda_v_innovacionnoj_j
2. Унковська Т. Україна. Шлях до рабства // Дзеркало тижня. – 2018. – №1, 12 січня. – С. 1, 3.
3. Райнерт Э. С. Как богатые страны стали богатыми, и почему бедные страны остаются бедными / пер. с англ. Н. Автономовой; под ред. В Автономова; Нац. исслед. ун-т «Высшая школа экономики». – 2-е изд. – М.: Изд. дом Высшей школы экономики, 2014. – 384 с.

УДК 338; 304

Лопушняк Г.С.,

д-р. екон. наук, професор,
КНЕУ імені Вадима Гетьмана

Пріоритети соціальної політики в умовах розвитку цифрової економіки

Поширення цифрових технологій, що стрімко розвиваються у різних сферах світової економіки, не лише відкриває нові можливості для бізнесу, розвитку держави і суспільства, а й створює нові виклики, які слід враховувати при формуванні стратегій розвитку держави, регіонів, бізнес-організацій та інших суб'єктів ділової активності. Початок етапу, названого Четвертою промисловою революцією у майбутньому буде ще більше посилювати тренди глобалізації, що вимагатиме розробки нових підходів не лише до провадження підприємницької діяльності, а й до формування державної політики, важливою складовою є соціальна політика. Ті країни, які зуміють поєднати зусилля бізнесу, влади та громадян щодо забезпечення прав і свобод останніх зможуть стати головними «гравцями» на світовому ринку.

Проаналізувавши рейтинг країн за індексом мережевої готовності (ІМГ) та індексом людського розвитку (ІЛР) спостерігаємо очевидну закономірність: країни, які мають вищий рівень людського розвитку є найбільш готовими до